

שבת קג. (המשנה השניה) עד קד. (סוף העמוד)

ביאורי מושגים

פרשיות פתוחות וסגורות - הראשונים נחלקו כיצד הופכים פרשה לפתוחה וכיצד לסגורה:
הרמב"ם (הל' ס"ת ח: א-ב): פרשה פתוחה - מתחילים לכותבה בתחילת השורה.
 פרשה סתומה - מתחילים לכותבה באמצע השורה.
הרא"ש (טור י"ד רע"ה): פרשה פתוחה - צריך שיהיה רווח גדול בינה לבין הפרשה הקודמת.
 פרשה סתומה - צריך שיהיה רווח קטן בינה לבין הפרשה הקודמת.

הרא"ש מחשיב את הרווח לפי המיקום ביחס לשורה עצמה וזאת ללא קשר לכך שהפרשות כתובות בשורות שונות.
 לדוגמא: אם הכתב הסתיים בסוף השורה ובשורה השניה לא כתוב כלום ובשורה השלישית התחילו לכתוב בתחילתה - זה נחשב רווח קטן כיוון שהרווח של השורה השניה אינו משמעותי.

משנה

מלאכת כותב כוללת:

1. כתיבה ביד ימין וכתיבה ביד שמאל.
 2. כתיבת שתי אותיות זהות וכתיבת שתי אותיות שונות.
 3. כתיבה בכל לשון.
- ר' יוסי:** חייבים גם על רישום סימנים (ולא רק על כתיבת אותיות).
ר' יהודה: מי שהתכוון לכתוב שם ארוך ונעצר באמצע - אם יש לשם הקצר משמעות עצמאית - חייב.

האם המשנה מחייבת על כתיבה ביד החלשה:

אפשרות א': לא - המשנה שחייבה על כתיבה בשתי הידיים התייחסה לאדם שאין לו יד חלשה.

אפשרות ב': כן - זאת כשיטת ר' יוסי הסבור שהחייב הוא על רישום ולא על כתיבה - ורישום ביד חלשה אינו שינוי.

ברייתא

התכוון לכתוב שם ארוך ונעצר אחרי שתי אותיות:

ת"ק: אם לשם הקצר שנוצר ישנה משמעות עצמאית ואם האותיות שונות - חייב.

ר' יהודה: אם לשם הקצר שנוצר ישנה משמעות עצמאית אפילו אם האותיות זהות - חייב.

ר' יוסי: בכל מקרה (גם אם אין משמעות עצמאית) - חייב.

ר' שמעון: פטור - עד שיגמור את המילה שהתכוון אליה.

ר' יהודה עצמו סובר כ"ק. דבריו בברייתא הם שיטת רבו - רבן גמליאל.

ר' יוסי מחייב בכל מקרה, כיוון שלשיטתו החייב הוא על כל רישום שהוא - אפילו על סימון שני קווים!!!

ברייתא

ר' יוסי: אנו לומדים 4 לימודים מהמילים 'ועשה מאחת מהנה'.

1. מה'מ' של 'מאחת' - לומדים לחייב גם על כתיבת חלק ממילה שיש לה משמעות עצמאית.

2. מה'מ' של 'מהנה' - לומדים לחייב גם על תולדות.

3. 'אחת' שהיא 'הנה' - לומדים שאם שכח את המלאכות וזכר את השבת חייב על כל מלאכה.

4. 'הנה' שהיא 'אחת' - לומדים שאם שכח את השבת וזכר את המלאכות חייב חטאת אחת.

התנאים נחלקו:

האם אותיות סופיות ואותיות רגילות נחשבות לשני סוגי אותיות - ולכן אם כתב סופית במקום רגילה - לא מועיל (לחייב בשבת, ולצאת בסת"ם). או שהם אותו סוג, ולכן ניתן להפוך אות סופית לאות רגילה.

להלכה נפסק שהם שני סוגים.

ריב"ב סבר שהם אותו סוג ולכן הוא למד את דין ניסוך המים מיתור של יוד ושל שתי ממים סופיות.